दैवञ्च परमं मन्ये पौरुषं चाप्यनर्थकं। धिगस्तु पौरुषं तात म्रियन्ते यत्र पाण्डवाः।
एवं सम्भाषमाणास्ते निन्दन्तश्च पुरोचनं। विविशुर्हास्तिनपुरं दीना विगतचेतसः।
त्रस्ता विगतसङ्कल्पा दृष्ट्वा पार्थान्महौजसः। मुक्तान्हव्यभुजश्चैव संयुक्तान्द्रुपदेन च।
धृष्टद्युम्नंतु सञ्चिन्त्य तथैव च शिखण्डिनं। द्रुपदस्यात्मजांश्चान्यान्सर्व्वयुद्धविशारदान्।
विदुरस्त्वथ तां श्रुत्वा द्रौपदीं पाण्डवैर्वृतां। व्रीडितान् धार्त्तराष्ट्रांश्च भग्नदर्पानुपागतान्। ०१८०
ततः प्रीतमनाः क्षत्ता धृतराष्ट्रं विशाम्पते। उवाच दिष्ट्या कुरवो वर्द्धन्त इति विस्मितः।
वैचित्रवीर्य्यस्तु नृपो निशम्य विदुरस्य तत्। अब्रवीत्परमप्रीतो दिष्ट्या दिष्ट्येति भारत।
मन्यते स वृतं पुत्त्रं ज्येष्ठं द्रुपदकन्यया। दुर्य्योधनमविज्ञानात्प्रज्ञाचक्षुर्नरेश्वरः।
अथ त्वाज्ञापयामास द्रौपद्या भूषणं बहु। आनीयतां वै कृष्णेति पुत्त्रं दुर्य्योधनं तदा।
अथास्य पश्चाद्विदुर आचख्यौ पाण्डवान् वृतान्। सर्व्वान् कुशलिनो वीरान् पूजितान् द्रुपदेन ह। ०१८५
तेषां सम्बन्धिनश्चान्यान् बहून् बलसमन्वितान्। समागतान् पाण्डवेयैस्तस्मिन्नेव स्वयम्बरे।
॥ धृतराष्ट्र उवाच॥ यथैव पाण्डोः पुत्त्रास्तु तथैवाभ्यधिका मम। यथाचाभ्यधिका बुद्धिर्म्मम तान् प्रति तच्छृणु।
यत्ते कुशलिनो वीरा मित्रवन्तश्च पाण्डवाः। तेषां सम्बन्धिनश्चान्ये बहवश्च महाबलाः।
कोहि द्रुपदमासाद्य मित्रं क्षत्तः सबान्धवं। न बुभूषेद्भवेनार्थी गतश्रीरिव पार्थिवः।
॥ वैशम्पायनउवाच॥ तं तथा भाषमाणन्तु विदुरः प्रत्यभाषत। नित्यं भवतु ते बुद्धिरेषा राजन् शतं समाः। ०१९०
ततो दुर्य्योधनश्चापि राधेयश्च विशाम्पते। धृतराष्ट्रमुपागम्य वचो ब्रूतामिदं तदा।
सन्निधौ विदुरस्य त्वां दोषं वक्तुं न शक्नुवः। विविक्तमिति वक्ष्यावः किं तवेदं चिकीर्षितं।
सपत्नवृद्धिं यत्तात मन्यसे वृद्धिमात्मनः। अभिष्टौषि च यत् क्षत्तुः समीपे द्विषतां वर।
अन्यस्मिन्नृपकर्त्तव्ये त्वमन्यत्कुरुषेऽनघ। तेषां बलविघातो हि कर्त्तव्यस्तात नित्यशः।
ते वयं प्राप्तकालस्य चिकीर्षां मन्त्रयामहे। यथानो न ग्रसेयुस्ते सपुत्त्रबलबान्धवान्। ०१९५
इत्यादिपर्व्वणि विदुरागमनपर्व्वणि दुर्य्योधनवाक्ये द्विशतोऽध्यायः॥ २०० ॥
॥ धृतराष्ट्रउवाच॥ अहमप्येवमेवैतच्चिकीर्षामि यथा युवां। विवेक्तुं नाहमिच्छामि त्वाकारं विदुरं प्रति।
ततस्तेषां गुणानेव कीर्त्तयामि विशेषतः। नावबुध्येत विदुरो ममाभिप्रायमिङ्गितैः।
यच्च त्वं मन्यसे प्राप्तं तद्ब्रवीहि सुयोधन। राधेय मन्यसे यच्च प्राप्तकालं वदाशु मे।
॥ दुर्य्योधनउवाच॥ अद्य तान् कुशलैर्विप्रैः सुगुप्तैराप्तकारिभिः। कुन्तीपुत्त्रान् भेदयामो माद्रीपुत्त्रौ च पाण्डवौ।
अथ वा द्रुपदो राजा महद्भिर्व्वित्तसञ्चयैः। पुत्त्रास्यास्य प्रलोभ्यन्ताममात्याश्चैव सर्व्वशः। ०२००
परित्यजेद्यथा राजा कुन्तीपुत्त्रं युधिष्ठिरं। अथ तत्रैव वा तेषां निवासं रोचयन्तु ते।
इहैषां दोषवद्वासं वर्णयन्तु पृथक् पृथक्। ते भिद्यमानास्तत्रैव मनः कुर्व्वन्तु पाण्डवाः।
अथवा कुशलाः केचिदुपायनिपुणा नराः। इतरेतरतः पार्थान् भेदयन्त्वनुरागतः।
व्युत्थापयन्तु वा कृष्णां बहुत्वात्सुकरं हि तत्। अथवा पाण्डवांस्तस्यां भेदयन्तु ततश्च तां।